

TERVE VALLA HEAKS

KOOS TEGUTSEMISE LEPE LÄÄNERANNAS

Aastateks 2025–2029

Terve Vald Valimisliit, erakond Isamaa, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE) ja erakond Parempoolsed

Allkirjastatud Lihulas 21. novembril 2025. a.

1. Sissejuhatus

Läänerannas on iga kogukond ning piirkond omanäoline, kuid koos moodustame mitmekesise, koostööle tugineva ja võimalusterohke valla. Lääneranna vald väärrib ausat ja avatud juhtimist.

Terve Vald Valimisliit, erakond Isamaa, EKRE - Eesti Konservatiivne Rahvaerakond ja erakond Parempoolsed sõlmivad kokkuleppe juhtimaks ühiselt Lääneranna valda aastatel 2025–2029.

Meie sihiks on vald, kus inimesed tunnevad end hoituna ja kaasatuna, kus otsused sünnivad selge arutelu tulemusel ning koostöö on olulisem kui vastasseis.

Leppe keskne sõnum on „**Terve valla heaks**“ — **aus ja avatud juhtimine, kodulähedane ja mitmekesine haridus, sidusad kogukonnad ning arenev turism ja ettevõtlus.**

Meie soov on, et 2029. aastaks tunneks iga Lääneranna inimene uhkust ja rõõmu oma koduvalla üle — olgu see Lihulas, Virtsus, Koongas või Varblas.

2. Valitsemise, juhtimiskultuur ja koostöö põhimõtted

Valda juhime kaasaegseid ja avatud põhimõtteid järgides. Põhjendatud ja läbipaistvate otsuste tegemiseks kaasame senisest enam kohalikke elanikke, Lääneranna sõpru ning eksperte.

- Me ei valeta.
- Lääneranna Vallavalitsuses töötavad eelkõige kohalikud põhjaliku valdkonnapädevusega inimesed.
- Vallavolikogu istungid toimuvad valla eri piirkondades.
- Vähemalt kaks korda aastas toimuvad kogukondadele suunatud vallavolikogu ja vallavalitsuse infopäevad. Esimene infopäev toimub 2026. aasta alguses.

- Loome piirkondade esindatust toetava suhtlusplatvormi kohalike kogukondade ja valla juhtide vahel.
- Tegutseme aktiivselt valla tutvustamisel turismisihtkohana, elukohana ja soodsa ettevõtluspiirkonnana.
- Loome abivallavanema positsiooni turismi ja ettevõtluse alal.

3. Haridus ja noorsootöö

Töötame selle nimel, et alusharidus ja põhihariduse 1. ja 2. aste (1.-6. klass) oleksid kättesaadavad kodu lähedal, põhiharidus konkurentsivõimeline ning gümnaasiumiharidus piirkonnas jätkusuutlik ja arenev.

- Viime läbi koolivõrgu reformi järelanalüüsi. Võtame suuna Virtsus 6-klassilise kooli taastamiseks alates 2026/2027. õppeaastast. Pikemas perspektiivis võtame suuna kasvatada Koonga, Varbla ja Virtsu koolid elanike toel ja õpilaste olemasolul järk-järgult taas 9-klassiliseks.
- Loome haridusvaldkonna pikemaajaliste eesmärkidega arengukava, mille fookus on õpilast toetaval, kaasaegsel ja kvaliteetsel haridusel. Selleks moodustame laiapõhjalise töörühma (haridusasutuste ja kogukondade esindajad ning eksperdid).
- Toetame Metsküla kooli jätkamist erakoolina; lõpetame koolilt mitte millegagi põhjendatud rendimaksete nõudmise ning kaalume kooli kõrval- ja halduskulude katmist, kuni erakool saab riigilt tegevustoetuse.
- Kool on kool – lõpetame igapäevase eristamise tegutsemis- või õppekohana ning nimetame tänased tegutsemiskohad uuesti koolideks.
- Toetame gümnaasiumihariduse püsimist Lihulas.
- Vaatame üle huvihariduse toetamise põhimõtted. Eesmärgiks on toetada laste huviharidust sõltumata vanusest ja valdkonnast; uuendame vastavalt vajadusele rahastamise aluseid (sh huvikoolid). Soodustame formaalse ja mitteformaalse õppe lõimimist.
- Alushariduses on vaja rakendada kõiki seaduslikke võimalusi laste arvu tõstmiseks (kas rühmade või lasteaedade tasandil), et võimaldada lastel käia kodulähedases lasteaias. Kaalume võimalust sõlmida teiste omavalitsustega alushariduse arveldamise kokkulepped.
- Arendame olemasolevate noortetubade tegevust, tagades nende sisulise ja ajaliselt paindliku töökorralduse.
- Korraldame ka edaspidi Lääneranna noortepäeva, mis toimub igal aastal erinevas piirkonnas ja ühendab valla noori loovate, sportlike ja kogukondlike tegevuste kaudu.
- Loome taotlusvooru „Noorte ideekorje“ (väikeste projektide toetus) koostöös noortetubade ja noortevolikoguga.

4. Kultuur ja kogukonnad

Kultuuri roll piirkonna elus ja arengus on hindamatu. Toetame traditsiooniliste sündmuste korraldamise järjepidevust ning arengut.

- Loomme kogukonnamajade võrgustiku, selleks vaatame üle senise rahvamajade ja kultuurimajade korralduse ning leiame koostöös kogukondadega sobivad lahendused valla hoonete (sh koolide) baasil.
- Raamatukogudest ja kogukonnamajadest kujundame ühtse teeninduskeskuste võrgu koos erinevate teenustega (nt e-teenused, turismiinfopunktid).
- Innustame ühelt poolt uute algatuste sündi, samaaegselt toetades vähemalt ühte kogukonda ühendavat ja piirkonda esindavat traditsioonilist tunnussündmust, mis toob valda külastajaid ja kujundab Lääneranna mainet.
- Tõstame esile ja võimalusel toetame kogukondlikke üritusi üle valla (jaanipäevad, külapäevad).
- Kultuuri- ja spordielu paremaks koordineerimiseks käivitame koostöös kogukondade, kultuuri- ja rahvamajade, kogukonnamajade ning kultuurikorraldajatega Kultuuri koostöökoja, loome toimiva ühtse kultuurikalendri.
- Soodustame kohalike toodete ja käsitöö turustamist, et aidata kaasa „puhta looduse ja eheda elustiili“ piirkonna kuvandi loomisele.
- Tutvustame aktiivselt meie piirkonna ajalugu ja kultuuripärandit.
- Loomme kriisiteabekeskused (kerksuskeskused) erinevatesse piirkondadesse koostöös Kaitseliidu ja Päästeametiga.

5. Sotsiaalvaldkond

Tugev ja hooliv vald seisab iga oma elaniku eest. Eesmärk on tagada toimetulek ja väärikus igas eluetapis ning toetada lahendusi, mis toetavad inimesi, et võimalikult kaua iseseisvalt toime tulla oma kodus ja kogukonnas.

- Jätkame SA Lääneranna Hoolekanne arendamist valla omanduses.
- Koduhooldusteenuste ajakohastamiseks arendame külades vabatahtlike tugivõrgustikku eakate ja üksikute abistamiseks.
- Toetame Lihula tervisekeskuse teenuste laiendamist ning apteegiteenuste saabumist Varbla ja Virtsu piirkondadesse.
- Käivitame toidukappide süsteemi toidupäästjate toetuseks.
- Inimeste elukvaliteedi tõstmiseks töötame selle nimel, et parandada ligipääsu kultuurile ja avalikele teenustele ka erivajadustega inimestele.
- Vaatame üle ranitsa- ja sünnitoetused ning võimalusel tõstame neid järk-järgult.
- Tugevdame vaimse tervise tugivõrgustikku (tasuta kriisinõustamine, suurem tugi koolides, tähelepanu NEET-noortele, e-tugi eakatele).

- Toetame võimalusel omastehooldajaid. Hindame perede rolli eakate ja erivajadustega inimeste hooldamisel ning töötame selle nimel, et omastehooldajate koormus oleks jagatud ja nende töö väärtustatud. Loomes koostöös sotsiaaltöötajate ja kogukondadega tugivõrgustiku, mis pakub hooldajatele nõustamist, koolitusi ja ajutise asendushoolduse võimalusi (nt hooldajapausid).

6. Ettevõtlus, turism, areng ja kommunikatsioon

Valla potentsiaali maksimaalseks ärakasutamiseks väärtustame piirkonna eripärasid, soodustame ettevõtlust, tugevdame kogukondade koostööd ja kaugtöö võimalusi. Soodustame loodus- ja kultuuripärandi turismi arendamist ning kogukonnapõhist ettevõtlust, mis toetab kohalike elanike heaolu ja toob järjepidevalt piirkonda tulu.

- Kutsume kokku ettevõtjate ümarlaua ja kohtume regulaarselt infovahetuseks. Koostöös ettevõtjatega korraldame igal aastal ettevõtluspäeva.
- Kaardistame kogu valla turismipotentsiaali ja loome ühise Lääneranna turundusplatvormi. Tutvustame Lääneranna valda looduse ja kultuuripärandi turismisihtkohana; parandame vaatamisväärsuste märgistust ja matka-, telkimis-, puhke- ja ujumiskohti koostöös kogukondade ja ettevõtjatega.
- Arendades ettevõtlust hoiame ja väärtustame loodus- ja kultuuripärandit ning säilitame põllumaad toidujulgeoleku tagamiseks.
- Tutvustame aktiivselt Lihula Piiri tänava, Virtsu Werderholmi ja teisi potentsiaalseid ettevõtlusalasid.
- Analüüsime maamaksu mõjusid elanikele ja ettevõtetele ning maksu laekumist. Maamaksu määrade kehtestamisel arvestame, et need oleks jõukohased senistele maaomanikele.
- Tagame sujuva asjaajamise, menetleme planeeringuid ja taotlusi parimate praktikate järgi. Hangete korraldamine on avatud ja läbipaistev.
- Kasutame maksimaalselt riiklikke ja Euroopa Liidu toetusmeetmeid valla ja kogukondade elu edendamiseks ning jätkame osalemist hajasustuse programmis.
- Teeme aktiivset koostööd kõigi valla territooriumil paiknevate kogudustega nende kaasamiseks valla turismi ja kultuuri elavdamiseks. Toetame nendepoolseid algatusi ja toetame võimalusel muinsuskaitse objektide korrastamist. Kutsume regulaarselt kokku valla ja koguduste esindajatest koosneva koostöörühma.
- Seome muuseumid ühtsesse turundus- ja turismivõrgustikku, et pikendada hooaega ja tõsta külastuste arvu.
- Valla kommunikatsioon on kahesuunaline, kogukondi kaasav.

7. Keskkond

Säilitame väärtuslikku loodus- ja kultuuripärandit, hindame jätkusuutlikku elukeskkonna ning ettevõtluse tasakaalu hoidmist ning arendamist.

- Lääneranna valla päikese- ja tuuleparkide alade osas tuleb arvesse võtta kohalike elanike ja kogukondade seisukohti. Meil on juba olemasolevad pargid ja praeguseks eriplaneeringuga heakskiidetud asukohad. Vald pöörab erilist tähelepanu sellele, et detailse planeerimise tulemusel valitakse võimalikult vähese mõjuga lahendused (tuulikute arv ja kõrgus) ja alad ning et keskkonnamõju oleks minimaalne. Võtame suuna lõpetada menetlused aladel, kus planeerimistegevus on raugenud või on tunnistatud ebasobivateks.
- Planeeringuid puudutavatesse aruteludesse kaasame vallaelanikke päriselt - neile sobivas kohas ja ajal.
- Vaatame üle ning korrastame valla jäätmemajanduse kitsaskohad sh tuleb leida võimalused biopuhastite ja septikute tühendamiseks keskkonda ohustamata selleks rajatud purgimiskohtades.
- Toetame keskkonnahariduse alaseid algatusi koostöös haridus- ja kultuurivaldkonnaga (MAFFi korraldamine, õpilaste osalemine keskkonnahariduslikes õppeprogrammides).
- Loomeme toimiva koostöömudeli Keskkonnaameti ja RMK-ga, et vältida valla looduskaitse teemade killustatust ning omada ajakohast ülevaadet keskkonda oluliselt mõjutavatest tegevustest.

8. Infrastruktuur, eelarve ja investeeringud

Heas korras teed, kiire internetiühendus ning turvaline elukeskkond on kõigile vajalik.

- Uuendame valla teehoiukava, millele põhinevalt koostame teede ja taristu prioriteetide nimekirja.
- Muudame info teehoolduse ja plaanitavate tööde kohta vallaelanikele kergelt leitavaks.
- Otsime võimalusi kergliiklusteede rajamiseks.
- Võimalusel arendame kvaliteetse internetiühenduse võimekust üle valla - hõreda asustuse tingimustes on digiteenused kriitilise tähtsusega.
- Parendame võimalusi liikuda ühistranspordiga suurematesse linnadesse (sh kaugkiirliinide bussidele nõudepeatus Lihula juurde Risti-Virtsu maanteel, ühistranspordiliinide omavaheline ühilduvus).
- Tellime sõltumatu auditi valla kohustuste, lepingute ja rahalise perspektiivi hindamiseks.
- Teeme vallavarade kasutamise võimalused lihtsalt leitavaks.

9. Vastutusvaldkonnad ja töökorraldus

Koalitsioonipartnerid on kokku leppinud Lääneranna valla juhtimise vastutusvaldkondade jaotuses järgmiseks valimisperioodiks.

Amet	Valimisliit või erakond / Nimi (kandidaat)
Volikogu esimees	Terve Vald / Silvia Lotman
Volikogu aseesimees	EKRE / Meelis Malk
1. Majanduskomisjoni esimees aseesimees	Terve vald / Andres Hirvela EKRE / Viljar Viljamäe
2. Haridus- ja noorsootöökomisjoni esimees aseesimees	Terve Vald / Pille Kaisel Isamaa / Tarvi Sitsi asendusliige
3. Sotsiaal- ja kultuurikomisjoni esimees aseesimees	Parempoolsed / Maris Adler Terve Vald / Triin Raave
4. Keskkonna- ja maaelu komisjoni esimees aseesimees	EKRE / Meelis Malk Isamaa / Levi Lääts
5. Revisjonikomisjoni esimees	Opositsioon
Vallavanem	Isamaa / Tarvi Sits
Abivallavanem (turism ja ettevõtlus)	Terve Vald / Henrik Raave

- Koalitsioonikoosolek toimub vähemalt kord kuus või vastavalt vajadusele.
- Kõik olulised strateegilised otsused (eelarve, arengukava, planeeringud, koolivõrk jne.) arutatakse eelnevalt partnerite vahel läbi.
- Koalitsioon püüab otsuseid langetada konsensuse alusel.

10. Põhimõtted, millest lähtume

- Ausus ja läbipaistvus – valla juhtimine peab olema kontrollitav ja arusaadav.
- Kaasamine ja kogukondlikkus – inimestel peab olema hääl ja mõju.
- Haridus ja noored – koolid on kogukondade süda, mitte kuluartikkel.
- Ettevõtlus ja areng – vald soodustab töökohtade ja investeeringute teket.
- Loodus ja kultuuripärand – hoiame ja arendame Lääneranna unikaalset keskkonda.

11. Lepingu täitmine ja kestus

- Käesolev leping kehtib kuni järgmiste kohalike valimisteni (2029) või kui vähemalt üks lepingu osapooltest taganeb antud kokkuleppest.
- Kõik muudatused arutatakse läbi ühiselt ja fikseeritakse lepingu lisana.

12. Allkirjad

Alla kirjutatud neljas eksemplaris.

- Silvia Lotman, Terve Vald valimisliit
- Andres Hirvela, Terve Vald valimisliit
- Triin Raave, Terve Vald valimisliit
- Pille Kaisel, Terve Vald valimisliit
- Hegert Vesik, Terve Vald valimisliit
- Henrik Raave, Terve Vald valimisliit
- Tõnis Vokk, Terve Vald valimisliit
- Tarvi Sits, Erakond Isamaa
- Levi Lääts, Erakond Isamaa
- Meelis Malk, EKRE - Eesti Konservatiivne Rahvaerakond
- Viljar Viljamäe, EKRE - Eesti Konservatiivne Rahvaerakond
- Maris Adler, Erakond Parempoolsed